

ศิลปวัฒนธรรม
ARTS & CULTURE
ฉบับโบราณคดี

มหากาพย์การเดินทางเมื่อ ๑,๓๕๗ ปีมาแล้ว
แปลจากต้นฉบับภาษาจีนโบราณ
เป็นภาษาไทยฉบับสมบูรณ์เป็นครั้งแรก

ถังซำจิ้ง

จดหมายเหตุการเดินทาง
สู่ดินแดนตะวันตก
ของมหาราชวงศ์ถัง

ชีว สุทนต์

มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

สารบัญ

ดั่งข้าจ้ง

จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตก

ของมหาราชวงศ์ดั่ง

	หน้า
อารัมภบท	(๑๖)
คำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือ	(๑๗)
คำชี้แจงของผู้แปล	๓
อารัมภกถา ๑	๕
โดย อาลักษณ์ จูจิวจิวหัง จั้งโป	
อารัมภกถา ๒	๑๐
โดย เอียนกั๋วกง อวีจื่อหมิง เสนาบดีผู้เลื่องลือฝ่ายซ้าย	
อารัมภกถา ๓	๑๖
โดย ไตรปิฎกธโรสมณะเสวียนจั้ง	
บรรพ ๑	
แคว้นอัคนิ (Agni)	๓๑
แคว้นคุจี (Kuci)	๓๓
เมืองร้างทางตะวันออกของแคว้น	๓๔
วัดจักรวาม (Cakra)	๓๔
ถานขุมนุม	๓๕
วัดอัศจุรย์ (Asarya)	๓๖
แคว้นพาดูกา (Baluka)	๓๗
ภูเขาหถึงชันกับทะเลสาบดำซิงนีอ	๓๗
เมืองซูยัป (Suyab)	๓๗
ดินแดนสุลิก (Sulik/Sogdiana) โดยสรุป	๓๗
เขียนเจวียน	๔๐

เมืองตลัส (Talas)	๔๑
เมืองเลียวจูเจิง	๔๑
เมืองไป่สุ่ยกับเมืองกงอวี่	๔๑
แคว้นนุจีเกียน (Nujakath)	๔๑
แคว้นทัชเก็นต์ (Tashkand)	๔๒
แคว้นซื่อฮั่นกับแคว้นสุตฤษณ (Farghana/Sutṛṣṇa)	๔๒
ทะเลทราย	๔๓
แคว้นสะมารกันต์ (Samarkand)	๔๓
แคว้นมายมุรฆ (Māymurgh) แคว้นเกพุทนะ	๔๔
(Kebudhānā) กุศานิก (Kusānik) โหระฮัน (Kharghan)	
บูโฮะ (Bukhārā) ฟาติ (Betik) โหริสมิกะ (Horiṣmīka)	
แคว้นกะสันนะ (Kasanna)	๔๖
ประตูเหล็ก	๔๖
บทบรรยายสรุปแคว้นตุขารา (Tukhara) ในอดีต	๔๖
แคว้นติรมิธ (Trimidh) แคว้นสฆานียาน (Saghāni-	๔๗
yān) แคว้นขรูน (Kharūn) แคว้นสุมาน (Shuman)	
แคว้นคุวยาน (Kuvāyāna) แคว้นฮูซา (Waxs)	
แคว้นโชตะตัน (Khutlan) แคว้นกุมาร (Kumādh)	
แคว้นปามุตัน (Baghlan) แคว้นเกอตูซิมินเกียน	
(Rub-Siminjan) แคว้นฮูลิน (Khulm)	
แคว้นพัลซ (Bulkh)	๕๐
นวลังฆาราม	๕๑
เมืองทรปุชกับเมืองภัตติก (Trapuṣa/Bhallika)	๕๒
แคว้นยุมธกับแคว้นยุดกาน (Zumadha/Guzgānān)	๕๓
แคว้นตาลากาน (Talagan)	๕๔
แคว้นกาชี (gachi)	๕๔
แคว้นพามียาน (Bāmīyān)	๕๕
พระพุทธรูปองค์ใหญ่	๕๖

๕๐๖	วิหารตำขารน้อย	๕๖
๕๐๗	แคว้นกปีสะ (Kāpīa)	๕๘
๕๐๘	อารามตัวประกัน	๕๙
๕๐๙	ราหุตสังฆาราม	๖๒
๕๑๐	อรุณคีรี	๖๓
๕๑๑	บึงนาคราชบนทูนเขาหิมะ	๖๔
๕๑๒	อารามอดีตพระราชา	๖๘
๕๑๓	ภูเขापิลุสสาร (Pīlusāra)	๖๙

บรรพ ๒

๕๑๔	สภาพทั่วไปของอินเดีย	๗๒
๕๑๕	ชื่อประเทศ	๗๒
๕๑๖	เนื้อที่อาณาเขต	๗๓
๕๑๗	มาตราวัตรระยะ	๗๓
๕๑๘	มาตราเวลา	๗๔
๕๑๙	ที่อยู่อาศัย	๗๖
๕๒๐	เครื่องนุ่งห่ม	๗๗
๕๒๑	การกินอยู่	๗๘
๕๒๒	ตัวอักษร	๗๙
๕๒๓	การศึกษา	๗๙
๕๒๔	พุทธศาสนา	๘๑
๕๒๕	วรรณะ	๘๓
๕๒๖	การทหาร	๘๔
๕๒๗	กฎหมายอาญาการ	๘๔
๕๒๘	การแสดงสัมมาคารวะ	๘๖
๕๒๙	เจ็บตาย	๘๗
๕๓๐	ภาษี ที่นา และอื่นๆ	๘๘
๕๓๑	พืชผลโภคทรัพย์	๘๙
๕๓๒	เมืองลัมปากะ (Lamapāka)	๙๑

แคว้นนครหาร (Nagarahāra)	๙๑
ถ้าพระฉาณบนเนินเขาคีตา	๙๓
เมืองหิตุท (Hidḍa)	๙๕
แคว้นคันธาร	๙๗
มหาสถูปของพระกนิษกะราชา	๙๘
อารามกนิษกะราชา	๑๐๒
เมืองปุษกถาวตี (Puṣkālāvati)	๑๐๗
เมืองปุลุสะ (Palusa)	๑๑๐
เขาทัณฑโลก (Daṇḍaloka)	๑๑๑
เมืองอุทกขัณฑะ (Udakākhaṇḍa) กับ	๑๑๒
เมืองศาตาตุระ (Śalātura)	

บรรพ ๓

แคว้นอุตยาน (Udyāna)	๑๑๘
ตานานาคอปถาล (Apalāla)	๑๑๙
หิตุทคีรี (Hidḍa)	๑๒๑
บึงนาคราชบนลัมโพช (Lamboura) คีรี	๑๒๕
ที่ราบทรุฑะ (Daraḍa)	๑๒๙
แคว้นพลุระ (Balura)	๑๓๐
แคว้นตักขคีตา (Takṣaśilā)	๑๓๑
บึงพญานาคเอตาปัตตร (ElāPattrā)	๑๓๑
สถูปทักษิณคีรี	๑๓๓
แคว้นสิงหปุระ	๑๓๗
ประตูลินใหญ่	๑๓๘
แคว้นอุรัส (Urasā)	๑๓๙
แคว้นกัศมีร์	๑๓๙
ตำนานบึงพญานาค	๑๔๐
ตำนานอรหันต์ ๕๐๐ องค์	๑๔๑
การสังคายนาที่กัศมีร์	๑๔๒

พระหิมคุตตราชา	๑๔๖
อารามพระเขี้ยวแก้ว	๑๔๘
อารามบนผาเหนือ	๑๕๐
แคว้นปรณัตต์ (Parnotsa)	๑๕๑
แคว้นราชปุระ (RājaPura)	๑๕๒

บรรพ ๔

แคว้นฏุกกะ (Takka)	๑๕๔
มหิรกุลราชากับพระเจ้าพาลาติศย์	๑๕๕
มหิรกุลราชากับแคว้นกัศมีร์	๑๕๘
แคว้นจันภุกติ (Cinabhukti)	๑๖๐
แคว้นชาลัมธร (Jālamdhara)	๑๖๒
แคว้นกุลุต (Kulūta)	๑๖๓
แคว้นศตทฐ (Śatadru)	๑๖๔
แคว้นปารยาตร (PāriYātra)	๑๖๕
แคว้นมถุรา (Mathurā)	๑๖๖
แคว้นสถานเศวร (Sthāneśvara)	๑๖๙
แคว้นศรุฆน (Srughna)	๑๗๒
แคว้นมติปุระ (MatiPura)	๑๗๔
คุณประสาทสังฆาราม	๑๗๔
มหาสังฆาราม	๑๗๖
มยุรนคร (MaYūra)	๑๘๐
แคว้นพรหมปุระ (Brahmpura)	๑๘๑
แคว้นโกวิสัณณะ (Govisanna)	๑๘๒
แคว้นอหิจัตตร (Ahicchattrā)	๑๘๓
แคว้นวีลาสาณะ (Vilāsaṇa)	๑๘๔
แคว้นกปิธะ (KaPitha)	๑๘๔

บรรพ ๕

แคว้นกันยาคุพชะ (KanYākubja)	๑๘๙
------------------------------	-----

พระเจ้าศิตาติศย์	๑๙๒
สมณะเสวียนจั่งกับพระเจ้าศิตาติศย์	๑๙๓
งานชุมนุมที่เมืองกันยาฤพชะ	๑๙๔
คงคาสังฆาราม	๒๐๓
เมืองนวเทวกุล (Navadevakula)	๒๐๕
แคว้นอโยธยา (Ayodhyā)	๒๐๖
อสงครและวสุพันธุโพธิสัตว์	๒๐๗
แคว้นอโยมุข (Ayomukha)	๒๑๐
แคว้นประยาก (Prayāga)	๒๑๑
เทวาลัยในนครทวง	๒๑๒
สนามมหาทาน	๒๑๓
แคว้นโกสัมพี (Kousāmbi)	๒๑๕
เมืองกาศปุระ (Kāśapura)	๒๑๗
แคว้นวิศกะ (Vīśaka)	๒๒๐
บรรพ ๖	
แคว้นศราวสตี (Śrāvasti)	๒๒๓
เขตวันอนาถปิณฑก	๒๒๕
ค่านานรอบบริเวณสังฆาราม	๒๒๘
ค่านานแห่งวิรูปกกราชา	๒๓๑
เมืองโบราณ	๒๓๔
แคว้นกบิลพัสดุ์	๒๓๔
พระราชฐานพระเจ้าสุทโธทนะ	๒๓๕
สถานที่พระราชโอรสเสด็จหนีออกจากเมือง	๒๓๗
สองเมืองโบราณ	๒๓๗
สถานที่พระราชโอรสประทับได้วันรุกขชาติ	๒๓๙
สถานที่ศากยวงศ์ถูกพิฆาตเช่นฆ่า	๒๓๙
นิโครธนา	๒๔๑
ลุมพินีวัน	๒๔๓

แคว้นรามคาม (Rāmāgama)	๒๔๕
สถานที่พระราชโอรสเปื้อนเครื่องทรงและ ตัดพระโมลี	๒๔๘
แคว้นกุสินารานคร (Kusinagara)	๒๕๐
ศาลวันอุทยาน	๒๕๑
สุภัทรสถูป	๒๕๓
สถูปที่ตั้งจิตกาธาน	๒๕๗
ตำบลใหญ่	๒๖๐

บรรพ ๗

แคว้นพาราณสี (Baraṇasi)	๒๖๔
มฤคทายวันสังฆาราม	๒๖๕
สามสระพญานาค	๒๖๗
ตำนานแห่งปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕	๒๗๐
สระภูชีพข้างป่ามฤคทายวัน	๒๗๖
สถูป ๓ จตุบท	๒๗๙
แคว้นกรุขปติปุระ (GarjaPatipura)	๒๘๑
อวิทธกรณสังฆาราม (Aviddhakarna)	๒๘๑
มหาศาลาตำบล	๒๘๓
แคว้นไวศาฬี (Vaisali)	๒๘๕
อัมรปาตีวัน	๒๘๖
การทำสังคายนาที่แคว้นไวศาฬี	๒๙๑
เขตปุระสังฆาราม	๒๙๒
แคว้นวฤชี (Vrji)	๒๙๔
แคว้นเนปาล (Nepala)	๒๙๖

บรรพ ๘

แคว้นมคธ	๒๙๙
เมืองปาฏลิบุตร	๓๐๐
เสาศิลาฐานทักษิณของวังเก่า	๓๐๒

เสาศิลาใหญ่	๓๐๖
กุกกุฏาราม (Kukkuṭārāma)	๓๑๐
สถูปเสียงระฆัง	๓๑๒
อัสวโฆษกับพราหมณ์	๓๑๕
เตลาทกอาราม (Telāḍhaka)	๓๑๗
คุณมติอาราม	๓๑๙
อารามศีลภัทร	๓๒๔
เมืองคยา	๓๒๖
ปราศุโพธิคีรี (Prāgbhodi)	๓๒๗
โพธิมณฑลสถาน	๓๒๙
นอกกำแพงโพธิมณฑล	๓๔๑

บรรพ ๙

สระคันธหัตถิ	๓๕๒
สถานที่คาบตังปนิธานชั่วร้าย	๓๕๓
กุกกุฏปาตคีรี (Kukkṭapādagiri)	๓๕๕
โพธิวนาบรรพตกับยษฏีวัน (Yaṣṭi)	๓๕๙
กุศารครปุระ (Kuśāgrapura)	๓๖๓
เขาคิชฌกูฏ (คฤฑรกูฏ Gr̥dhrakūṭa)	๓๖๖
ไวปูล (Vipula) บรรพต	๓๖๙
ป่าไผ่กัตถก	๓๗๒
ปฐมสังคายนาพระไตรปิฎก	๓๗๔
สระกัตถก	๓๗๗
กรุงราชคฤห์	๓๗๘
นาถันทาสังฆาราม	๓๗๙
รอบอาณาบริเวณนาถันทาสังฆาราม	๓๘๓
ตำบลโกติกะ (Golika)	๓๘๖
ตำบลกาลปีนาก (Kālapināka)	๓๘๘
อินทรวศิลกูหา (Indrasailāguha)	๓๙๑

กโปตกสังฆาราม (Kapotaka)	๓๙๒
บรรพ ๑๐	
แคว้นอิรัณ-ปรวุต (Iraṇa-parvata)	๓๙๙
แคว้นจัมปา (Campā)	๔๐๒
แคว้นกชุมิระ (Kajughira)	๔๐๓
แคว้นปุนทรวารณ (Punḍravardhana)	๔๐๔
แคว้นกามรูป	๔๐๕
แคว้นสมตฏะ (Samatata) และ	๔๐๘
๖ ประเทศที่อยู่ทางทิศตะวันออก	๔๑๖
แคว้นตามรลิปติ (TāmraLipti)	๔๐๙
แคว้นกรรณสุวรรณ (Karnasuvarna)	๔๑๐
แคว้นอุทร (Udra)	๔๑๒
แคว้นกองโคทะ (Kon-goda)	๔๑๔
แคว้นกถึงคะ (Kain-ga)	๔๑๔
แคว้นโกศล (Kosala)	๔๑๔
นาคารชุนกับพระเทพโพธิสัตว์	๔๑๖
ภูรามรคิรี (Bhrāmara-giri)	๔๒๐
แคว้นอันธระ (Āndhra)	๔๒๒
แคว้นธานุกฏก (Dhānyagaṭana)	๔๒๕
แคว้นไจถย์ (Colya)	๔๒๙
แคว้นทราวิท (Draviḍa)	๔๓๐
แคว้นมตฏฐ (Malakūṭa)	๔๓๒
บรรพ ๑๑	
ประเทศสิงหล	๔๓๕
ตำนาน [เกาะ] รัตนทวีป (Ratndvipa)	๔๓๕
ตำนานประเทศสิงหล	๔๓๙
พุทธศาสนาสองนิกาย	๔๔๔
นารีเกตทวีป (Nārikela)	๔๔๗

แคว้นกงกณปุระ (Kongkanpura)	๔๔๙
แคว้นมหाराษฎร์ (Mahārāṭṭha)	๔๕๐
อาจารย์สังฆาราม (Ācāra)	๔๕๑
แคว้นภรูกัจฉป (Bharukacchapa)	๔๕๓
แคว้นมาตุว (Mālava)	๔๕๓
แคว้นอฏฐิ (Aṭali)	๔๕๗
แคว้นกัจฉะ (Kaccha)	๔๕๘
แคว้นวัลภี (Valabhi)	๔๕๘
แคว้นอานันทปุระ (Ānandapura)	๔๖๐
แคว้นสุราษฎร์ (Surāṣṭra)	๔๖๐
แคว้นคุรุขร (Gurjara)	๔๖๑
แคว้นอุชชยนิ (Ujjayani)	๔๖๑
แคว้นเซซากุกุติ (JeJākabukati)	๔๖๒
แคว้นมหะเศวปุระ (Maheśvarapura)	๔๖๒
แคว้นสินธุ (Sindhu)	๔๖๓
แคว้นมุตสถานปุระ (Mūlaśthānapura)	๔๖๕
แคว้นปรวต (Parvata)	๔๖๖
แคว้นอุทุมพตริ (Audumbatira)	๔๖๗
แคว้นลังคละ (Langala)	๔๖๘
แคว้นปารสิ (Pārasi)	๔๖๘
แคว้นปาฐาสีล (Pāṭāśśila)	๔๗๐
แคว้นอวัณตะ (Avaṇḍa)	๔๗๐
แคว้นวรณ (Varṇu)	๔๗๑
บรรพ ๑๒	
แคว้นชาคุท (Jāgudā)	๔๗๔
แคว้นวฤชิสถาน (Vṛjīsthāna)	๔๗๖
คอบยวเรณ (Varasene)	๔๗๖
แคว้นอันธวัป (Andarāb)	๔๗๗

และแคว้นกัวะชือตอ (Khousta)	
แคว้นฮัวะ (Warwūliz)	๔๗๘
เทือกเขาขงหลิง	๔๗๘
แคว้นมงเกียน ขอลินี ซอลตอชู กิดีชือมอ ปอลีชอ	๔๗๘
๕ แคว้น	
แคว้นหิมตล (Himatala)	๔๘๐
แคว้นปอชันน่า อิมปอเกียน กูตันนู ๓ แคว้น	๔๘๑
แคว้นตามอชือที ชิกินี และซังมี ๓ แคว้น	๔๘๒
ทุ่งราบปามีร์	๔๘๖
แคว้นกวันตะ (Kavanta)	๔๘๘
แคว้นอุซา (Uśar)	๔๘๙
แคว้นคาสราร์ (Kāśrār)	๔๙๕
แคว้นจัวจิกา (ŚukuPa)	๔๙๖
แคว้นโกสตุณะ (Gostana)	๔๙๗
อารามต่างๆ บริเวณรอบนอกเมืองหลวง	๕๐๐
เมืองปอกาอีและดินมุสิกชาติ	๕๐๒
สมาชญาสังฆาราม (Samājñā)	๕๐๕
ตำนานการเผยแพร่ของตัวไหมและคันหม่อน	๕๐๗
มหานทีแห่งอาคเนย์ทิศ	๕๐๘
สนามรบ	๕๑๐
เมืองภีมา (Bhimā) และเมืองนียง	๕๑๐
ทะเลทรายและหนทางสู่ตะวันออก	๕๑๒
บทส่งท้าย	๕๑๓